Muzeum Piastów Śląskich
w Brzegu

Nr inw. S/261
SYGN. 3664

Nr inh. 628
Sy912.369

Muzeum w Brzegu
BIBL. N.P.SL.
NR INW. S/261
SYGN. 3664

Krotka Náuká Krześciáńska dla Dźiatek,

ktore chcą przistępować do

Wieczerzi Páńskiey,

z Przidátkiem

Modlitw poránnych i wieczornych.

W BRZEGU,
Nakładem i Typem J. E. Trámpá.
1775.

W 2. ks. Moy. 2, 9.

Weźmi to Dźiećie, á chowáy mi ie, á ia tobie dam zapłáte twoie.

u Márká w. 10, 14.

Dopuśćie dźiatkom przichodźić do mnie, á nie zábrániaćie im, ábowiem tákich iest krolestwo BOże. Záprawde powiadam wam: ktobykolwiek nieprzyiął krolestwá Bożego iáko dźiećiątko, nie wnidźie do niego.

Kaznodź. Sálom. 12.

Pámietay ná Stworzićielá twego we dni młodośći twoiey pierwey niżeli nástáną złe dni, i nádeydą látá, o ktorych rzeczesz: nie podobáią mi śię.

W imię Bogá Oycá, i Syná i Duchá Swiętego, Amen!

1. Kogoż każdy człowiek naprzod ma poznáć, ieśli chce bydź zbáwiony?

Páná Bogá.

2. Zkądże możemy Páná BOgá naplepiey poznáć?

Ze Słowá Bożego.

3. Coż iest BOG?

BOG iest Duch niestworzony.

4. Wieleż iest Bogow?

Jeden tylko ále we trzech Osobách.

5. Jákoż śię zowią te trzi Osoby?

BOG Oćiec, BOG Syn, i BOG Duch Swięty.

6. Ktoż ćię stworził?

BOG Oćiec.

7. Ktoż ćię wykupił?

BOG Syn.

8. Ktoż ćię poświećił?

BOG Duch Swięty.

9. Coż ieszcze więcey BOG stworził?

Niebo i Ziemię i wszystkie rzeczy, ktore są ná Niebie i na Ziemi.

10. Wielorákiesz są stworzenia Boskie?

Dwoiákie, widźiálne i niewidźiálne.

11. Ktorež są nayprednieyſze Stworzenia B. niewidźielne?

Aniołowie.

12. Ktorež iest nayprzednieyſze Stworzenie B. widźialne?

Człowiek.

13. Czemuż zowieſz Człeká nayprzednieyſzym Stworzeniem B. widźialnym?

Ponieważ go Bog ſtworził ná Wyobráżenie ſwoie.

14. Coż iest wyobráżenie B.?

Boſka ſpráwiedliwość i świętobliwość.

15. Záchował też ſobie człowiek Wyobráżenie B.?

Nie záchował, ále dał śię diabłu zwieść do grzechu.

16. Coż iest grzech?

Wſzyſtko to cokolwiek iest ná przećiwko przikazániu B.

17. Wieleráki iest grzech?

Dwoiáki, przirodzony i popełniony.

18. Coż ſobie człowiek grzechámi záſługuie?

Gniew BOży, karánie doczeſne i potępienie wieczne.

19 Chceli też Pan Bog, ábyſmy byli potępieni?

Niechce.

20. Z kądże to wiemy?

Ztąd, że iednorodzonego Syná ſwego dał ná odkupienie náſze.

21. Ktoż iest ten Syn Boży?

Pan Jezus Kryſtus, prawdźiwy Bog i prawdźiwy człowiek.

22. Coż

22. Coż uczynił Pan Kryſtus?

Wykupił nas z grzechow i z wiecznego zátráćenia.

23 Czymże nas wykupił?

Krwią ſwoią, męką i śmierćią niewinną.

24. Ktorychże ludźi Pan Kryſtus wykupił?

Wſzyſtkich ludźi.

25. Doſłáną śię też wſzyſcy do Niebá?

Nie, niedoſtáną.

26. Ktoż im wtym winien?

Sámi ſobie.

27 Coż tedy ma człowiek czynić, ieśli chce przyśćć do Niebá?

Muśi wierzić w Páná Jezuſá.

28. Ktoż wnas ſprawuie Wiárę?

Duch Swięty.

29 Przez co?

Przez Słowo Boże, á Wielebne Swiątośći.

30. Wielež iest Swiątośći?

Dwie, Krzeſt S. á Wieczerza Páńſka.

31. Wielež rzeczy należy do Krztu Swiętego?

Dwie rzeczy, Wodá á Słowo Boże.

32. Coż mamy zá Pożytek ze Krztu Swiętego?

Odpuſzczenie grzechow, łáſkę B. i Zywot wieczny.

33. Grzeſzą też ludźie i po Okrzczeniu?

Grzeſzą.

34. Jákimże grzechámi łáſkę B. i Wiárę zbáwienną utraćáią?

Grzechámi ſwowolnemi.

35. Ale mogąli zás łáſki B. nábydź?

Mogą, ieśli zgrzechow ſwych práwie pokutuią.

36. Gdźieſz

36. Gdzież ci máią iść ktorzi zgrzechow pokutuią á w Páná Jezusá wierzą?

Do Wieczerzi Páńskiey.

37. Coż pożywamy przi Wieczerzi Páńskiey?

Prawdźiwe Ciáło, i Krew Páná n. Jezusá Kryst.

38. Jákoż to pożywamy?

Z Chlebem á z Winem.

39. Coż pożywamy z Chlebem?

Ciáło Jezusowe.

40. A co z Winem?

Krew Jezusowe.

41. Ktoż ták rozkazał Wieczerzi P pożywáć?

Pan Jezus Krystus.

42. Coż zá Pożytek ma człowiek ktory godnie pożywa Wieczerzi Páńskiey?

Odpuszczenie grzechow, Zywot i Zbáwienie.

43. Coż ten człowiek ma czynić ktory Wieczerzi Páńskiey godnie pożywał?

Ma Zywotá swego polepszyć á pobożnie żyć.

44. Coż ale Bog ná wierne i pobożne ludźi dopuszcza?

Krziż á przesladowánie.

45. Kto tedy wytrwa aż do Koncá, coż zá pożytek mieć będźie?

Wieczne Zbáwienie.

Náuká dla Dźiatek więtszych.

1. Kogoż każdy człowiek naprzod ma poznać, ieśli chce bydź zbáwiony?

Páná Bogá. Bo kto Bogá nie zna, ten też nie może wniego wierzić, áni mu nie może służyć. Jan. 17, 3.

2. Zkądże możemy Páná Boga poznać?

Częśćią zwłasnego Sumnienia, Rzim. 2, 15. Częśćią ze stworzenia, Rzim. 1, 19. 20.

Naylepiey ále ze Słowá Bożego, 2. Tym. 3, 15. 16. Jan. 5, 39.

3. Gdzież iest Słowo Boże nápiśáne?

W Bibliey Swiętey, 2. Piotr. 1, 19-21.

4. Coż iest BOG?

Bog iest Duch, (niestworzony) á ći ktorzi go chwałą powinni go chwalić w Duchu i w prawdźie, Jan. 4, 24.

5. Wielež iest Bogow?

Jeden tylko, ále we trzech Osobách, 5. Moyz. 6, 4. Márk 12, 19. 1. Jan. 5, 7.

6. Jakoż śię nazywáią te trzi Osoby?

Bog Oćiec, Bog Syn, i Bog Duch Swiety, Matth. 28, 19.

7. Ktoż nas stworził?

Bog Oćiec, 1. Kor. 8, 6. Mal. 2, 10.

8. Ktoż nas wykupił?

Bog Syn, 1. Piotr. 1, 18. 19.

9. Ktoż nas poświęćił?

Bog Duch Swiety, 1. Kor. 6, 11.

10. Já-

10 Jákiß iest Pan Bog náß? á ktorez są iego własności?

Bog iest wieczny, bo nie ma początku áni Koncá Ps. 90, 2. 3. iest wßechmocny, bomoże czynić co chce, Ps. 135, 6. iest wßedobytny, bo iest ná káżdym mieyscu, Ps. 139, 1-10. iest wßystko wiedzący, bo wie wßystko, Ps. 139, 1-10. iest spráwiedliwy, Ps. 7, 12. miłośierny Luk. 6, 36. prawdźiwy. Zyd. 6, 18. świety, Iz 6, 3. nieodmienny. Zyd. 1, 10.

11. Gdźież Pan Bog wßechmocność swoię pokazał?

Przi stworzeniu Swiátá.

12. Coż Pan Bog stworził?

Niebo i Ziemie, i wßystkie rzeczy, ktore są ná Niebie i ná Ziemi, 1 Moyz. 1, 1. seq. Ps. 102, 26.

13. Z czegoż Pan Bog wßystkie rzeczy stworził?

Z niczego, Zyd. 11, 3.

14. We wielez dniách to stworził?

W ßeśći dniách.

15. Zachowuie też ießcze te rzeczy ktore, stworził?

Záchowuie, Zyd. 1, 3. Matth. 6, 36 Madr. 22, 13-18.

16. Wielerákieß są stworzenia Boskie?

Dwoiákie, widźialne, i niewidźiálne, Kol. 1, 26.

17. Ktorez są naprzednieyße stworzenia B. niewidźiálne?

Aniołowie, Kol. 1, 19.

18. Czymże są Aniołowie?

Duchámi stworzonemi, Ps. 103, 20.

19. Wielerácyż są Aniołowie?

Dwoiácy, dobrzi i źli.

20. Stworził też Pan Bog źle Anioły?

Stworził ie dobrymi, ále gdy zgrzeßyli, stáli śię złemi diablámi.

21. Coż

21. Coż czynią Aniołowie dobrzi?

Służą Pánu Bogu i ludźiom pobożnym. Ps. 103, 20. Zyd. 1, 14.

22. Coż czynią Aniołowie źli?

Z wodzą ludźi do grzechu, i sprzeciwiáią śię z práwam Bożym, Jud. v. 6. 1. Piotr. 5, 8.

23. Ktorez iest nayprzednieyße stworzenie Boskie widźiálne?

Człowiek.

24. Jákoż śię pierwßy Człowiek názywał?

Adam, á żoná iego Ewá.

25. Coż Pan Bog dał człowiekowi, gdy go stworził?

Ciało i Duße.

26. Z czegoż stworził Ciáło iego?

Z prochu Ziemie álbo z gliny.

27. Jákoż mu dał Duße?

Nátchnął w oblicze iego Dech żywota. 1 Moyz. 2, 7.

28. Czemuż zowieß człeká náprzednieyßym stworzeniem?

Ponieważ go Bog ná Wyobráżenie swoie stworził, 1. Moyz. 1, 27.

29. Coż iest Wyobráżenie, álbo podobieństwo Boże?

Boska spráwiedliwość, Swiętobliwość, Mądrość i Nieśmiertelność. Efez. 4, 24. Kol. 3, 10.

30. Zachował też człowiek to Wyobráżenie Boże?

Nie záchował, ále dał śie zwieść do grzechu.

31. Jákoż śię to stáło?

Gdy iadł z drzewá zákazánego.

32. Ktoż go zwiódł?

Szátan, on stáry wąż, 1. Moyz. 3, 13-17. Obiáw. 12, 9.

33. Tezesmy my znim zgrzeßyli?

Tez, bo z Adámá wßyscy pochodźimy, Rzim. 5, 12.

34. Coż

34. Coż tedy iest grzech?

Wszystko to, cokolwiek iest náprzećiwko Bożemu przikazániu, 1. Jan. 3, 4.

35. Wielerakiż iest grzech?

Dwoiaki, przirodzony i popełniony.

36. Coż iest grzech przirodzony?

Skłonność do złego, nie sposobność a leniwość do Dobrego, 1 Moyż. 6, 5. Ps. 51, 7. Rzim. 3, 12, 23. r. 7, 18.

37. Coż iest grzech popełniony?

Ktorego śię dopuszczamy myślámi, pożądliwośćiámi, słowámi i uczynkámi.

38. Wielerakież zaś są grzechy popełnione?

Dwoiákie, grzechy swowolnie (álbo chcęcy) popełnione, i z krewkośći, (álbo niechcęcy) popełniony.

39. Ktoryż iest grzech swowolnie popełniony?

Gdy człowiek wiádomie i umyślnie grzeszy, 1. Jan. 3, 8. 9. Żyd. 10, 26.

40. Ktoryż iest grzech z krewkośći popełniony?

Gdy człowiek do Bogá nawrocony i wierzączy z niewiadomośći, álbo z ukwapienia grzeszy, Gal. 6, 1.

41. Bywa też drugdy człowiek uczesnikiem, cudzych grzechow?

Bywa, gdy ie przikázuie ná nie pozwala, one zámowa tái, nie karze, álbo śię nád nimi śmieie, 1. Tym. 5, 22. 2. Sam. 19, 9. Rzim. 1, 32. 2. Piotr. 2, 19. Matth. 28, 15. Ezech. 3, 18.

42. Coż sobie człowiek grzechami zásługuie?

Gniew Boży, karánie doczesne i potępienie wieczne, Ps. 90, 11. Iż. 66, 24. Luk. 16, 28.

43. Wszyscyśmy to zásłużyli?

Wszyscy, ponieważesmy wszyscy zgrzeszyli, Iż. 53, 6. Rzim. 5. 12.

44. Chceli

44. Chceli też Pan Bog ábyśmy byli potępieni?

Bog niechce, ábyktorzi zginęli, 2. Piotr. 3, 9.

45. Zkądże to wiemy?

Ztąd, że iednorodzonego Synà swego dał ná Odkupienie náśe, Jan. 3, 16.

46. Ktoż iest ten Syn Boży?

Pan Jezus Krystus, Matth. 1, 21. Luk. 1, 31. 32.

47. Kimże iest Pan Jezus Krystus?

Jest druga osoba w Bostwie, prawdźiwym Bogiem, i prawdźiwym człowiekiem, Rzim. 9, 5.

48. Coż nam uczynił dobrego Pan Krystus?

Wykupił nas od grzechow, od Smierći i od mocy szátáńskiey.

49. Czymże nas wykupił?

Krwią swoią, męką i śmierćią niewinną, 1. Piot. 1, 18. 19.

50. Ktorychże ludźi Pan Krystus wykupił?

Wszystkich ludźi, 1. Tym. 2, 6. r. 4. 10.

51. Dostáną śię też wszyscy ludźie do Niebá?

Nie dostáną.

52. Ktoż im w tym winien?

Sámi sobie, Ps. 34, 22. Jer. 2, 19.

53. Jákoż sobie winni?

Iże niechcą w Páná Jezusá wierzić á grzechow poprzestać, Oz. 13, 9.

54. Coż tedy ma człowiek czynić ieśli chce przyść do Nieba?

Ma wierzić w Páná Jezusa, Jan. 14, 1. r. 3, 36.

55. Możemeli też z własnych śił wierzić?

Nie możemy, ále Duch S. w nas spráwuie Wiárę, 1. Kor. 2, 14. r. 12, 3.

56. Ktoż iest Duch Swięty?

Jest trzecia Osobá w Bostwie, pochodząca od Oycá i od Synà wnet od wieczności, Jan. 15, 26.

57.

57. Przez coż Duch Swięty w nas spráwuie Wiárę?

Przez Słowo Boże á wielebne świątośći, Jan. 17,20. Rzim. 10,14. 15. Tyt. 3,5.

58. Ná wielež częśći śię Słowo Boże dźieli?

Ná Zakon i ná Ewánielią.

59. Coż spráwuie przi nas Zakon?

Przez Zakon iest poznánie grzechow, Rzim. 5,20.

60. Coż spráwuie Ewánielia?

Uczy nas Páná Jezusá znáć á w niego wierzić, Jan. 20,31. Rzim. 1. 16.

61. Jákoż tedy mamy słowá Bożego záżywáć?

Mamy go często słuchać, pilnie uważáć, ná to, áby=śmy grzechy swe uznali znich pokutowáli, w Páná Jezusá uwierzili i naśládowáli go, Luk. 11, 28. Jan. 5, 39.

62. Coż iest Wiárá w Páná Jezusá?

Wiárá iest śilna ufność pokutuiacego grześniká, że mu Bog dla zasługi Jezusowey będźie łáskáwy, Rzim. 3, 24. 25.

Albo: Wiárá iest dowierne przywłaszczánie zá=sługi Jezusowey.

63. Jákoż ma bydź tá Wiárá?

Ma bydź żywa i przez Miłość skuteczna, Gal. 5, 6.

64. Po czymże bywa poznána?

Po dobrych uczynkách, gdy człowiek wszystkie grzechy w nienawiśći ma, á pobożnie żyie, 2. Piot. 1, 5=7. Jak. 2, 18=26.

65. Przez coż więcey spráwuie Duch Swięty Wiárę?

Przez Wielebne Swiątośći.

66. Wielež iest Swiątośći?

Dwie, Krzest Swięty á Wieczerza Pánska, ták iáko

iáko w stárym Testámencie też ieno dwie były, O=brzezká á Báránek wielkonocny.

67. Coż iest krzest Swięty?

Krzest S. nie tylko iest prosta Wodá, ále iest Wodá w przikazániu Bozym záwárta i z słowem BOżym złaczona.

68. Wielez tedy rzeczy należy do krztu Swiętego?

Dwie rzeczy, Wodá á słowo Boże.

69. Ktoż ma bydź okrzczony?

Káżdy kto śię wgrzechach národźił.

70. Máią też i mále dźiatki bydź trzczone?

Máią bydź krzczone, bo też mále dźiatki były obrzczowáne, Matth. 28, 19. Mark. 10, 14. 15. Matth. 18, 6.

71. Coż mamy zá pożytek ze krztu Swiętego?

Odpuszczenie grzechow, łáskę Boża i wieczne Zbáwienie, Mark. 16, 16.

72. Czegoż śię każdy człowiek przi krzćie S. odrzeká?

Diablá, i wszystkich grzechow.

73. Coż Panu Bogu ślubuie?

Wiernym, i posłusznym bydź, aż do Smierći.

74. Trzimáią też wszyscy swoię obietnicę i to przimierze?

Nie trzimáią, ále śię záś grzechow swowolnych dopuszczáią.

75. Coż przez te grzechy swowolne utracáią?

Láskę Boża i Wiárę zbáwienną.

76. Może też to człowiek poznáć ieśli wláśce Bożey stoi, álbo ieśli ią utracił?

Może, gdy śię doświadcza według dźieśiącioká Bożego przikazánia, 1. Kor. 11, 28. 2. Kor. 13, 5.

77. Mogąli záś łáski Bożey nábydź?

Mogą, kiedy z grzechow swych práwie pokutuią.

78. Coż

78. Coż tu iest pokutowáć?

Grzechy swoie uznawáć nád nimi żáłowáć, w Páná Krystusa wierzić, á żywotá swego polepszáć.

79. Może to człowiek z włásnych śił uczynić?

Nie może, ále muśi się Pánu Bogu modlić, aby mu dał serce pokutuiące i wierzące, Ps. 51, 12.

80. Coż to iest modlić się?

Z Pánem Bogiem rozmowiáć, bądź że się to dźie-ie tylko w sercu, bądź ustý i sercem społem, Ps. 19, 15. Matth. 15, 7. 8.

81. Komuż się mamy modlić?

Sámemu Pánu Bogu, w Imieniu Jezusá Krystusá, Matth. 4, 10. Ps. 95, 6. Iz. 42, 8. Jan. 16, 23. Ef. 3, 20.

82. Będą też ći wysłucháni, ktorzi niechcą grzechow poprzestáć?

Nie będą, bo Bog tákich grzeszników niewysłuchawa, Jan, 9, 31. Iz. 1, 15.

83 Coż ten potym ma czynić, ktory z grzechow pokutuie?

Ma się też z nich wyznawáć i spowiadáć, Przip. 28, 13.

84. Coż to iest spowiádáć się?

Grzechy swoie wyznawáć á o Odpuszczenie prośić. (skarzić na śiebie sámego, á winnym się dáwáć karania bożego.)

85. Przedkimże się trzebá spowiádać?

Przed Bogiem, i przed spowiednikiem, Ps. 32, 3-5. 2 Sam. 12, 13. Jak 5, 16.

86. Z ktorych że grzechow spowiádáć się trzebá?

Przed Bogiem wszystkich grzechow winnym dawáć się trzeba i znie uznánych; ále przed spowiednikiem powinnismy tylko te grzechy wyznáć, o ktorych wiemy, á w Sercu ie czuiemy.

87. Ktoż może grzechy odpuszczáć?

Sam Pan Bog, á na mieyscu iego Náuczyćiele, ktorym on tę moc dał, Iz. 43, 25. Mark. 2, 7. Jan. 21, 22.

88. Czegoż ten potym ma pożywáć, ktory z grzechow swych pokutował á z nich się spowiadał?

Wieczerzi Páńskiey, 1 Kor. 11, 28.

89. Coż iest Wieczerza Páńska?

Iest prawdźiwe Ciáło i Krew Páná nászego Jezusá Krystusá, pod Chlebem i Winem, nam Krześćiánom ku iedzeniu i ku pićiu od sámego Krystusá postánowiona.

90. Ktoż ustanowił W. P.?

Pan Jezus Krystus tey noey, w ktorey zdradzon był, Matth. 26, 25. Mark. 14, 26. Luk. 22, 39. 1 Kor. 11, 23. sqq.

91. Jákoż to pożywamy Ciáłá i Krwie Jezusowey?

Z Chlebem i z Winem, 1 Kor. 10, 16.

92. Coż pożywamy z błogosłáwionym Chlebem?

Prawdźiwą Ciáło Jezusowe.

93. A coż z błogosłáwionym Winem?

Prawdźiwą Krew Jezusową.

94. Ktoż rozkazał Wieczerzi P. ták pożywáć?

Pan Jezus, gdy rzekł: bierzćie á iedzćie to iest Ciáło moie, piićie z tego wszyscy, to iest Krew moiá.

95. Dla czegoż mamy pożywáć Wieczerzy Páńskiey?

Abyśmy ná Smierć Jezusową pámiętáli, Luk. 22, 19. 1 Kor. 11, 26. Wiáry swoiey pośilili, 1 Kor. 10, 16. odpuszczenia grzechow dostąpili, Matth. 26,

26, 28. Zywotá swego polepßyli, i wiecznego Zywotá dostąpili, Jan. 6, 50 - 58.

96. Coż tedy zá Pożytek ma człowiek, ktory godnie pożywa Wieczerzi Páńskiey?

Odpußczenie grzechow, Zywot i Zbáwienie.

97. Coż ten człowiek ma czynić, ktory Wieczerze Páńskiey godnie pożywał?

Ma żywotá swego polepßáć, á pobożnie żyć.

98. Jákoż śię ma polepßáć?

Ták, żeby w Wierze śię z mocniał, grzechy pozostáłe przez Każdodżienna skruchę i pokutę umartwiał, á rozkazánie Poskie ochotnie wykonywał, Zyd. 12, 1, 2 Kor. 7, 1. Zyd. 12, 14. do tego mu pilne uważánie słowá Bożego i nabożna modlitwá wiele pomoże, Ps. 1, 1. sqq Jak. 5, 16.

99. Czegoż śię, ći spodziewáć mußą, ktorzi w Páná Krystusa wierzą á pobożnie żyią?

Krzizá á prześládowánia Wiáry i pobożnośći swoiey, Ps. 34, 20. Matth. 10, 16 - 18. Dżiei. 14, 22. 2 Tym. 3, 12.

100. Jákoż śię wierni w krzizu i prześládowániu maią spráwowáć?

Maią przi Krystuśie i przi prawdżie iego mocno stáć, o utwierdzenie w prawdżie i w pobożnośći gorliwie go prosić, Rzim. 8, 35. sqq. Dżiei. 4, 29. Obiaw. 2, 10.

101. Czym że śię maią ćieszyć?

1) Tym, że wßyści wierni á pobożni od początku Swiátá rozne uciski ćierpieć muśieli, náwet i sam Pan náß Jezus Krystus. 2) Obietnicámi Bożemi że ućierpienia teraznieyßego czásu, nie są rowne oney

oney przißley chwale, ktora śię ma obiáwić w nas, Rzim. 8, 18. 28. Matth. 19, 27 - 29. 2 Kor. 4, 17.

102. Kiżedyż śię tákowe ućisti pobożnych skończą?

Przi Smierći.

103. Dokądże śię Duße ich dostáną?

Do krolestwá niebieskiego, Luk. 6, 22.

104. A ćiáłá ktore chowamy do Ziemie, zostáną to záwße w ziemi?

Nie zostáną ále ná dżien sądny mocą Boską będą w zbudzone, i z Dußą zás złączone.

105. Ktoż będżie sądżić żywe i umárłe?

Pan Jezus Krystus, ktoremu Oćiec niebieski wßystek sąd oddał, Jan. 5, 22. 27. Dżiei. 17, 31. Matth. 25, 31. sqq.

156. Dokądże śię potym dostáną niewierni, bezbożni, i ći ktorzi od prawdy ostąpili?

Do Piekłá, gdźie będą męki ćierpieć wogniu nie ugáßonym, ná wieki wiekow.

107. A wierni i pobożni, ktorzi aż do końcá wytrwáli, dokądże przidą?

Do Zywotá wiecznego, Matt. 25, 46. Dan. 12, 2.

Ći są ktorzi przißli z ućisku wielkiego; i omyli ßáty swoie, i wybielili ie we krwi Báránkowey. Dla tego są przed stolicą Bożą, służą mu we dnie i w nocy w kośćiele iego: á ten, ktory śiedżi ná stolicy; iáko Námiotem zástoni ie. Nie będą więcey łáknąć, i nie będą więcey pragnąć, i nie uderzy ná nie słońce, áni zadne gorąco. Abowiem Báránek, ktory iest w pośrzodku stolice, będżie ie pásł, i po prowádżi ie do żywych zrzodeł wod: i otrze Bog wßelką łzę z oczu ich. Obj. 7, 14 - 17.

A Bog wßelkiey łáski, ktory nas powołał do wieczney chwały swoiey w Krystuśie Jezusie, gdy maluczko ućierpićie ten niech was doskonáłymi uczyni, utwierdżi, umocni i ugruntuie. Jemu niech będżie chwaßá i pánowánie ná wieki wiekow, Amen.

Modlitwá ránna.

Pánie, ráno usłyß głos moy; ránoć przedłożę modlitwę moię, i będę wyglądał pomocy, Ps. 5, 4.

W Jmię Bogá Oycá, i Synâ i Duchá Swiętego, Amen.

Dziękuię tobie, moy Oycze niebieski, przez Jezusá Krystusá Synâ twego miłego, żeś mię tey przeßłey nocy pod stroża Aniołow twoich świętych chował, i od wßelákiey go nießcześcia láskáwie záchował. Proßę cię pokornie, żebyś mię i tego dniá od grzechu, upadkaw i przygod smętnych miłościwie bronić ráczył: áby się tobie wßystkie moie uczynki i wßystek Zywot moy podobał Bo ia siebie, ciało i duße i wßystkie moie rzeczy w ręce twoie oddawam. Twoy święty ániol, niechay będzie przy mnie, by snadź diábeł, iákiego práwá álbo mocy do mnie nie znalazł. Amen.

Modlitwá Pánska.

Oycze náß, ktoryś iest w Niebieśiech; święć się Jmię twoię, przidź krolestwo twoie, bądź wola twoiá, iáko w Niebie ták też i ná Ziemi. Chlebá náßego powßedniego day nam dźiśia. I odpuść nam naße winy, iáko i my odpußczamy náßym Winnikom. I nie w wodź nas ná pokußenie. Ale nas zbaw ode złego. Abowiem twoie iest Krolestwo i moc i chwalá ná wieki wiekow, Amen.

Wiárá

Wiárá powßechna krześciánska.

Wierzę w Bogá Oycá, Wßechmogącego stworzićielá niebá i ziemie. I w Jezusá Krystusá, Synâ iego iedynego Pána naßego, ktory się począł z Duchá świętego. Národził się z Máryey Pánny. Umęczon pod Pontskim Pilátem. Ukrzżowan, umarł i pogrzebion. Zstąpił do pieklá. Trzećiego dniá zmartwych wstał. Wstąpił ná niebiosá. Siedźi ná práwicy Bogá Oycá wßechmogącego. Z támtąd przidźie sądźić żywe i umárłe. Wierzę w Duchá Swiętego. Swięty kośćioł krześciánski. Swiętych Obcowánie. Grzechow odpußczenie. Ciáłá zmartwych wstánie. I Zywot wieczny. Amen.

Dźieśiećioro Boże Przikazánie.

Pierwße: Nie miey Bogow innych przedemną.
Drugie: Nie bierz Jmienia Páná Bogá twego ná dáremno.
Trzećie: Pámiętay, ábyś dźień świety świećił.
Czwarte: Cći Oycá twego i Mátkę twoie, ábyć się dobrze powodźiło, á żebyś długo żył na Ziemi.
Piąte: Nie zábiiay.
Szoste: Nie cudzołoż.
Siodme: Nie kradń.
Ośme: Nie mow fałßywego Swiádectwá, przećiw bliźniemu twemu.
Dźiewiąte: Nie pożąday domu bliźniego twego.
Dźieśiąte: Nie pożąday żony iego, áni sługi, áni dźiewki, áni wołu, áni osłá, áni żadnych rzeczy, ktore są iego.

O tych wßystkich przikazániách ták mowi Bog:
Jám iest Pan Bog twoy mocny, gorliwy w miłośći,

na-

náwiedzáiący niepráwośći Oycow nád syny, wtrzećim i czwartym pokoleniu tych ktorzi mię nie náwidzą, á czyniąc miłośierdźie nád tysiecmi tych, ktorzi mię miłuią, i strzegą przikazania mego, 2 Moyz. 20.

Summá wszystkich tych przikazań B. tá iest:

Będźiesz miłował Páná Bogá twego, ze wszystkiego sercá twego, i ze wszystkiey duszę twoiey, i ze wszystkich śił twoich i ze wszystkiey myśli twey: á bliźniego twego, iáko sámego śiebie, Luk. 10, 27.

Codźienne Odnowiánie przimierza krztu Swiętego.

W Imieniu Jezusowym odnowiam záś dźiś przimierze krztu mego, á odrzekam śię diabłá, świátá przewrotnego, i z każonego mego Ciáłá i krwie; Náprzećiw temu oddawam śię Oycu niebieskiemu w ręce iego, Jezusowi ukrzižowánemu w rány iego, Duchowi S. w opiekę poćiechę i rządzenie iego. Ach Boże w Troycy iedyny! Oycze Synu i Duchu S. użyczże mi błogosłáwioney godźinki: ábym mogł iáko krześćiánin wierzić, pobożnie żyć, ćierpliwie ćierpieć, mężnie boiowáć, á błogosłáwienie zwyćiężyć.

Day Boże! bym ćię miał cáły dźień przed oczámi,
A záwsze uważał, żeś ty iest wszędy z námi,
Bym ćię we wszystkim ćził, żyiąc tobie śmiele,
Wysłáwiał ćię chętnie w duszy i w mym ćiele.
Błogosław uczynkom, ktore będę spráwował,
Day by ie Duch Swięty ustáwicznie kierował,
Ku ćći i Chwale twey, á ták śię też stánie,
Ze twym własnym będę, moy łáskáwy Pánie.

Nu, niechże mi błogosłáwi Pan, á niechay mię strzeże!
Niech roziáśni Pan Bog oblicze swoie nádemną,
á niech mi będźie miłośćiw!
Niech obroći Pan Bog twarz swoię ku mnie,
á niechay mi da swoy święty Pokoy. Amen.

Mo-

Modlitwá przed używániem pokármow.

Wszelkie stworzenie Boże dobre iest, á nic nie ma bydź odrzucono, co z dźiękowániem bywa przyimowáno, bo poświęcono bywa przez słowo Boże, i przez modlitwę, 1 Tym. 4, 4. 5.

Oczy wszelkiego stworzenia w tobie ufáią miły Pánie, á ty im dawaß pokarm ich czásu swego. Otwieraß ty rękę twoię, á násycaß wszystko co żywie, według upodobánia twego.

Oycze náß, ktoryś iest ꝛc.

Pánie Boże Oycze nás niebieski, pożegnay nas, i te twoie dary, ktorych teraz z twoiey szczodrobliwośći pożywáć będźiemy, przez Jezusá Krystusá Syná twego miłego, á Páná nászego. Amen.

Dźiękczynienie po Używaniu pokarmow.

(Gdy będźiesz iadł a náiesz śię, będźiesz chwalił Páná Bogá twego. 5 Moyz. 8, 10.)

Dźiękućie Pánu Bogu, bo on iest dobry, á miłośierdźie iego trwa ná wieki. Ktory dawa pokarm wszelkiemu stworzeniu: ktory dawa bydłu pokarm iego, i kruczętom wzywáiącym go. Nie kocha śię Pan w mocy Końskiey, áni śię kocha w mocy męskiey; Ale śię kocha Pan w tych ktorzi śię go boią á ktorzi nádźieię w iego miłośierdźiu máią.

Oycze náß ꝛc.

Dźiękuiemy tobie Pánie Boże, Oycze náß niebieski, przez Jezusá Krystusá Syná twego milego, á Páná nászego, zá wszystkie twoie dobrodźieystwá, ktory żyieß i kroluieß ná wieki wiekow, Amen!

Użycz że nam dźiateczkam swym,
Poki będźiemy żyli,

Aby-

Abyśmy twym słowem świętym
Duszę nasze karmili,
Day nam grzechow Odpuszczenie,
Day i w wierze posilenie,
I w łásce pomnożenie. Amen.

Modlitwá Wieczorna.

Záprawdęć ná cię wspominam, i ná łożu moim káżdey straży nocney rozmyslam o tobie, Ps. 63, 7.

W Imię Bogá Oycá, i Syná i Duchá Swiętego, Amen.

Dziękuię tobie, moy Oycze niebieski, przez Jezusá Krystusá, Synná twego miłego, żeś mię tego dniá z wielkiey łáski miłośierdzia twego, od wszystkich szkod, i upadkow żáłosnych uchowáć raczył. Proszę cię pokornie, żebyś mi odpuścił wszystkie grzechy moie, ktorychem się dopuścił; á żebyś mi też tey nocy pod obroną twoią bezpiecznie dał spáć i odpoczywáć. Bo ia siebie, ciáło, duszę, i wszystkie rzeczy moie, w ręce twoie oddawam. Twoy święty Anioł niechay będzie przi mnie, áby Diabeł iákiego práwá, álbo mocy do mnie nie ználazł. Amen.

Oycze nász rc. Wierzę w B. rc. Dziesięcioro rc.

Codzienne doświadczánie wieczorne, iákosmy ten dzień strawili.

1. Zyłim też dniá tego według Przikazań Krystusowych w ustáwiczney boiáźni Bożey? Spráwowałem się też w myślách, słowiech i w uczynkách, ták iáko należy przed oczyma wszędy bytnego, á wszystko widzącego Bogá?
2. Odpráwowałem też dziś modlitwy moie z sercá porownánego, świętobliwego á pobożnego?

3. Wy-

3. Wykonáłem też dziś urząd i powołánie moie szczerze á wiernie ku Chwále Bożey, á bliźniemu memu ná pożytek?
4. Cożem też dziś dobrego zá łáską á pomocą BOżą sprawował, z czegobym się rádowáć á Bogu dziękowáć mogł?
5. Nie znaydzieli się co, w czymem się potknał, á Sumnienie swoie obráził, ábym w grzechu nie uznánym nie záśnął?

Wyszpieguy mię Boże! á poznay Serce moie: doświadcz mię á poznay myśli moie: I obacz, ieśli drogá odporności iest we mnie; á prowadź mię drogą wieczną, Ps. 139, 23. 24.

Potym, ták się nabożnie modł:

Ach miły Pánie i Boże, oto żyię á niewiem iák długo? umrzeć muszę á niewiem kiedy? Ty to Oycze moy niebieski, sam wiesz. Jeżeliby tedy tá noc, álbo tá godzinká ostátnia godzina Zywotá mego bydź miáłá, niech się stánie Wola twoiá o Pánie! Według tey woli twoiey przigotuy mię ábym w práwey Wierze w Krystusá Wykupicielá mego, żył i umierał. Jeno mi Boże miły tey prośby nieodmowiay, á nie day mi w grzechách moich nagle umrzeć i záginąć; Użycz mi prawdziwego uznánia, skruchy á żalu nád grzechámi memi z pachánemi, á wyłoż mi ie ieszcze wtym żywoćie ná oczy, áby mi ná dzień sądny przed oczy wystáwione nie były, z kędbych przed Anioły i ludźmi przyszedł w pohańbienie: ále rácz mi tyle czásu á mieyscá do pokuty udzielić, żebym mogł przestępstwá moie serdecznie uznawáć á odpuszczenia ich. i pociechy ze słowá twego zbawiennego dostąpić.

O miłośierny Oycze nie opuszczay mię, á Duchá swego S. nie odbieray odemnie. Serce moie, i nádźieiá sercá mego, tobie, ktory, śię serc doświadczaß iest znáioma. Záchoway mię przitym do Zywotá wiecznego. Dáy mi umrzeć kiedy ty sam chceß; tylko ieśli można, użycz mi rostropnego, nawięcey ále zbáwiennego skonánia, Amen, o Páná Jezu! Amen.

Dla Jezusá, Boże żywy,
Dayże mi koniec ßczęśliwy.

O JEzu, obrono moiá,
Idę do swego pokoiá
Położę śię w łożko swoie.
Zámki Ty zá mną drzwi moie.
Strzeż mie od ogniá i wody,
Od nagłey śmierći i ßkody,
Od smutku, stráchu żáłośći,
Broń mię wtey nocney ćiemnośći.
Kiedy uśnę, czuy ty Pánie,
Niech zdrugiemi zdrowo wstánę.
A potym do nowey Pracy
Day mi, twa Wola raczy. Amen!